

van particuliere vaartuigen die daar hadden aangelegd, met vermelding van hun ladingen ontvangen. Hoewel dat uit Ambon sinds 1763 wel weer was geschied, is met het oog op een dergelijke nalatigheid te Makassar conform het besluit van 12 augustus 1765 per circulaire aan de kantoren bevolen stipt met de brieven lijsten van aangekomen en vertrokken schepen, staatrekeningen van inkomsten en uitgaven en de marginale beantwoording van de extracten uit de brieven van Heren XVII naar Batavia te zenden. Ook de stukken waarop de besturen zich beroepen, moeten meegezonden worden op straffe van het verbeuren van een maand gage ten behoeven van de armen. [fol. 14] Opdat deze voorschriften nageleefd zullen worden, moeten er jaarlijks registers van de papieren die naar Nederland zijn gezonden, naar Batavia gestuurd worden. De eerste klerk op de secretarie zal nagaan wie zich daar niet aan gehouden hebben. In de generale missive van 20 oktober 1764 is al verslag gedaan van de aard van de zeebodem in de bocht van Sawai. Men is het met Heren XVII eens dat de gezagvoerders accurate kaarten moeten hebben, maar dat er voor gezorgd wordt dan ze niet in vreemde handen geraken, zal ook zijn gebleken. Het uit Ambon over de bocht van Sawai ontvangen rapport is tot geheim geclassificeerd. Er wordt alles aan gedaan om de plannen van concurrenten en hun binnendringen in deze streken tegen te gaan. [fol. 15] Heren XVII hadden opgemerkt dat, als de bestellingen van de buitenkantoren goed waren uitgevoerd, er niet te veel spek en vlees zou zijn geweest en er op 26 maart 1762 niet besloten had hoeven worden om het gezouten spek en vlees dat drie jaar in de pakhuizen had gelegen, naar Batavia te laten teugzenden. De voorraden aan vlees en spek uit de bestelling van 1762 bedroegen per eind augustus 1765 in het gouvernement Ambon)

314 lb. vleesch en 230 lb. spek

1763 in 360 lb. vleesch en 290 lb. spek

1764 in 2½ vat vleesch en 2 vaten spek

en ook uit de petitie, mitsgaders dies voldoening ieder jaar van maar een vat van ieder soort, volkomen blijkt dat men niet meerder dan nodig is geweest, datheen heeft geschikt. Zijnde die ordre, waarvan uit hoofde voormeld tot heden geen gebruik heeft behoeven te worden gemaakt, voor de oostersche gouvernementen circulair genomen, opdat ze daar het vleesch en spek niet langer dan drie jaaren zouden aanhouden, maar door terugzending tegens versch verwisselen, dewijl hier somwijlen wel van dat voedsel wordt verstrekt dat ouder en evenwel goed is.

Fol. 15v-16r.

BANDA

(De verwachting van Heren XVII dat op Banda de verpachting van de in en uitgaande rechten zou worden ingevoerd en de problemen genoemd in de generale missive van eind december 1759 te bovengekomen zouden worden, kon helaas niet waargemaakt worden. De bevolking is te arm en te dodelijk uitgeput om deze rechten te kunnen invoeren. Tegen de verpachting geldt nog steeds wat in de brief van eind december 1759 is aangevoerd en betreffende de vaart van burgers van Ambon en Banda naar Makassar wat in de brief van 18 oktober 1763 staat. Daarnaar wordt verwezen. [fol. 17] Hoezeer ook, zoals uit de papieren vandaar blijkt, Ambon en vooral Banda de laatste jaren, en ook kort geleden nog, door rampen zijn getroffen en uiterst arm zijn en hoewel de Hoge Regering kan verzekeren dat er met de vaart op Makassar niet gesmokkeld wordt, zal er om die vrees bij Heren XVII weg te nemen, aan Ambon en Banda worden bevolen om slechts aan burgervvaartuigen toestemming te geven naar Makassar te varen uitsluitend voor het ophalen van rijst. Dat mag slechts bij uiterste noodzaak geschieden en om dat te voorkomen, zal er uit Batavia steeds rijkelijk rijst gestuurd worden. Uit de generale missive van 8 mei 1765 en de brief uit Banda van 7 mei blijkt dat dit voor dit kantoor is gebeurd. Men is het eens met Heren XVII dat de specerijbomen op niet toegestane plaatsen uitgeroeid moeten worden. [fol. 18] Het blijkt uit alle stukken dat het bestuur krachtig werd aangespoord daartoe ieder middel aan te wenden. Bij eerste gelegenheid zal het bestuur worden aanbevolen om jaarlijks de omliggende